

МРЕЖА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Дневен ред

Работилница - тематската група Социјална вклученост

Подгрупа: Рурална младина

Датум и локација:	26.10.2019 година - Скопје, х. "КАРПОШ"
Присутни:	Претставник на главната канцеларија на МРР, еден претставник од „Преда ПЛУС“ – Маријана Милевска, еден претставник од „Сега“ – Зоран Илиевски и 19 претставници на граѓанските организации и ЛАГ-ови – членки на МРР: КРУНА ПЛУС, ЗУР АРТИКРАФТ, ЦЕЛОР, ЛАГ ПЛАЧКОВИЦА, БиовитаОрганик, Ековита, ЛАГ БЕЛАСИЦА - ОГГРАЖДЕН, Асоцијација на производство на сончоглед, Мрежа за млади фармери.
Дневен ред:	<ul style="list-style-type: none"> • Кафе и Регистрација на учесниците • Вовед • Претставување на тематската група и подгрупа во рамките на МРР • Презентација: „Можности за вработување на младите во руралните средини“ – Маријана Милевска- „Преда Плус“ • Дискусија • Презентација: „Можности за вработување на младите во руралните средини“ – Зоран Илиевски - „СЕГА“ • Претставување на учесниците • Дискусија • Коктел
Забелешки од состанокот:	<p>Состанокот на работилницата го отвори координаторот на тематската група „Социјална Вклученост“ – подгрупа „Рурална Младина“ на тема: „Можности за вработување на младите“ поддржан од МРР и We Effect, Лиде Стојановска од ЗУР АРТИКРАФТ, со претставување на минатогодишната тематската работа која за прв пат беше одржана во декември 2018 мината година, како концепт во рамките на МРР. Таа во кратки црти ја презентираше темата и под-темата за работните групи, кои беа идентификувани како резултат на долгогодишното искуство на МРР од работењето во областа на руралниот развој. Потоа во кратки црти ги претстави обучувачите на под-групата за Можности за вработување на младите, со што им даде збор подетално да објаснат за можностите кои се нудат за вработување на младите.</p> <p>Маријана Милевска од „ПРЕДА ПЛУС“, зеде прва зборво тематската група за Рурална Младина. Најпрво, запознавајќи ги учесниците накратко со „ПРЕДА ПЛУС“, а потоа ги запозна учесниците со Start Up бизнисите преку реални примери. Изнесувајќи бројни податоци од спроведени проекти, со што како пример го даде Швајцарскиот проект за МСП кој во Прилеп функционира веќе 20 години. Таа ги образложи потребите во делот на вработување на младите како и активностите според потребите на бизнис секторот. Потоа, како пример ги покажа младите кои веќе се вклучени и имаат развиено и реализирано бизнис идеи и работат солидно како на локално, така и на регионално и меѓународно ниво. Таа сподели дел од искуството стекнато преку работата со младите започнувајќи најпрво на локално ниво, потоа на регионално, а дека сега работат и на национално ниво. На самиот почеток таа истакна дека Start Up бизнисите како нова форма е повеќе развиена во Пелагонискиот регион и градот Скопје, истакнувајќи го фактот дека вклученоста на младите во креирањето идеи е многу поголема како резултат на поголемата информираност за можностите и</p>

МРЕЖА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

начинот на нивното вклучување во сопствен бизнис. Истовремено препорача дека е потребно поголемо привлекување и поддршка на младите во бизнис заедницата, посебно во одделот на ИТ секторот, стекнувајќи се со вештини од таа област, земјоделство и туризмот, како и директно поврзување на младите со бизнис секторот, преку обуки, работилници, акцелератори, инкубатори и тренинзи.

Презентацијата поттикна богата дискусија и размислувања за актуелните проблеми на младите во руралните средини но и со пренесување на реализирано искуство на локално ниво.

- Љубомир Нетков од МРР, праша дали би се прошириле и на национално ниво? Со што г-ѓа Милевска одговори, дека тие се проширени на национално ниво. Но и дека со новата програма за жената, наречена „ИТааМожит“ , со пошироко партнерство и со мотивација на луѓето, тие се фокусирани и пошироко.
- Зујца Газепова од Круна Плус, праша колку од руралните средини од Источниот и Југоисточниот плански регион се вклучени во отпочнување на Start Up бизниси, на што г-ѓа Милевска одговори, дека за жал воопшто нема вклученост од страна на руралните средини, посебно во одделот на земјоделство и туризам од Источниот и Југоисточниот плански регион. Со што се покажа како голем проблем кој резултира на неинформираност на луѓето од овој крај. Исто така г-ѓа Милевска истакна дека во руралните средини нема директни добавувачи/претприемачи.
- Лиде Стојановска од ЗУР АртиКرافт, сподели искуство од американски државјани кои биле истражувачи на региони, а не само обични туристи, дека тие не сакале да вкусат традиционална македонска кујна, бидејќи веќе ја имале вкусено во традиционални ресторани. Всушност тие сакале да вкусат домашно приготвени јадења кои секојдневно ги приготвуваме дома и дека сакале да дегустираат домашно вино, а сето тоа да биде приготвено од индивидуа – домаќинка/домаќин кој/а го прави во својата куќа. Така тие дошле до идеја во градот Кратово да ја средат и преуредат средновековната кула која е изградена во 1372 година, за пречек на туристите, понудувајќи им традиционален ручек приготвен на домашен начин. На тоа г-ѓа Милевска и г-дин Илиевски кажаа дека многу е битно и од голема важност дека странските туристи сакат да видат како живеат локалците а со тоа и да купат искуство кое ќе го пренесат во нивните матични земји. Затоа треба да се работи повеќе во руралните средини каде има голем потенцијал на побарувачка.
- Ѓоко Зороски од Мрежа за млади фармери, даде идеја за тоа дека најголем потенцијал имаат руралните средини, искористувајќи ги можностите кои ги нуди животната средина. Тој како пример истакна проект, како идеја кој би се викал „Ботанички тури“, платформа каде секој може да каже што и како се развива руралниот туризам.

По дискусијата, збор зеде г-дин Зоран Илиевски од „СЕГА“, кој накратко ја објасни работата на „СЕГА“, која организација професионално работи за подобрување на животот на младите, односно работи за давање помош и поддршка за вработување на младите, од идеја до бизнис. Тој ги претстави европските мерки кои ги нуди АБРМ и програмата „Младинска Гаранција“. Тој истакна дека на пазарот на труд секогаш има отворени работни места. Тоа што недостасува кај младите е тоа што тие не преземаат иницијатива за вклучување како активни баратели на пазарот на труд. Тој, истакна дека после 13 години, имаме можност која треба да се искористи, со што ги наведе мерките кои ги нуди АБРМ, мерки за помош и поддршка за вработување кои ги нуди државата со што младите стануваат се поактивни и се повеќе присутни на пазарот на труд. Како дел од мерките ги истакна:

Младинската гаранција за помош и поддршка за вработување, мерката за изучување на јазици, како и курсевите за информатички вештини, мерките за индивидуални вештини, мерката за социјални вештини (започнување сопствен бизнис), мерка за помош и поддршка за вработување (5000 евра, за идеја – Start Up бизнис) и мерката за самовработување со грант. Г-дин Илиевски додаде дека најбитно од се е да се има добар бизнис план за отпочнување на успешен бизнис. Тој презентираше бизнис платформа која се состои од педагошки, психолошки и социолошки прашања, каде самата личност добива свој личен профил со добиениот одговор, а со самото тоа и дознавајќи за своите лични капацитети и вештини во врска со развојот на самата личност. Тој, исто така изнесе и мал дел за програмата ИПАРД, со што им се разјасни на некои од заинтересираните учесници.

Презентацијата поттикна дискусија и размислувања за актуелните проблеми на младите во руралните средини за пренесување на реализирано искуство на локално ниво.

- Маријана Милевска од ПРЕДА ПЛУС, праша дали постои лимит на години во програмата „Младинска Гаранција“. Со што на тоа г-дин Илиевски, истакна дека не постои лимит на години во „Младинска Гаранција“, но дека во мерката 2020 која ќе биде донесена со измени и дополнувања, би требало исто како во европските земји, додека лицето се пријавува и е активен барател на работа во АВРМ во рок од три (3) месеци мора да биде вработено.
- Зорица Коцева од ЛАГ ПЛАЧКОВИЦА, отвори дискусија за online платформата, на што г-дин Илиевски, потврди дека целта на оваа платформа е да самите млади си создадат и скенираат личен профил со што би добиле насоки за како полесно да дојдат до вработување или средства за отпочнување на сопствен бизнис.
- Некои од учесниците, посебно оние што одгледуваат пчели од БиовитаОрганик, прашаа за мерката ИПАРД, за производство на мед. На тоа г-ѓа Милевска се надоврза со што истакна дека секоја инвестиција треба да биде заснована на здрава бизнис одлука, за да се конвертира продуктот од обичен во органски производ, но и да се гледа цената на пазарот. Со што и г-дин Илиевски ја подржа.

На крајот од дискусијата, и двајцата обучувачи, г-ѓа Маријана Милевска – ПРЕДА ПЛУС и г-дин Зоран Илиевски „СЕГА“, се заблагодарија за присуството на големиот број на млади луѓе и за учеството и заинтересираноста во оваа тематска група Социјална вклученост, подгрупа: Рурална младина на тема „Можности за вработување на младите“.

Заклучоци и идни активности:

Маријана Милевска од „ПРЕДА ПЛУС“ и Зоран Илиевски од „СЕГА“, им препорачаа на младите да инвестираат во себе. Дека АВРМ им стои на располагање како кариерно советување за стекнување со вештини и знаења. Младите да учат што е можно повеќе јазици, основни и напредни компјутерски вештини. И двајцата истакнаа дека треба младите да инвестираат во самите нив за да бидат попродуктивни во социјалниот и економскиот живот. Исто така им препорачаа на младите да ги пратат мерките за самовработување, Start Up бизнисите и другите мерки кои се во нивна лична корист и развој.

Записничар:

ЗујцаГазепова, КРУНА - ПЛУС